

підписати протокол обшуку та ще, йомірно, в подальшому бути допитаним як свідок слідчим та судом, досить складно.

Отже, з метою вирішення зазначених проблемних питань є доцільним внести зміни до ст. 223, 236 КПК України та надати слідчому можливість проводити обшук без присутності понятих за умови здійснення безперервного аудіо- та відеозапису.

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 9–10. № 11–12. № 13. Ст. 88.

2. Кримінальний кодекс України від від 05.04.2001 ро.№ 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25–26. Ст. 131.

Єлисей БІЛІСНКО

курсант ННІ права та підготовки
фахівців для підрозділів
Національної поліції

Науковий керівник:

Олена СОЛДАТЕНКО

доцент кафедри кримінального
процесу Дніпропетровського
державного університету внутрішніх
справ (м. Дніпро, Україна),
кандидат юридичних наук, доцент

**ДОТРИМАННЯ ПРИНЦИПУ ЗАКОННОСТІ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ
ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ**

Принцип законності є універсальним і, тому в кримінальному процесі пронизує всі стадії, стосується всіх відгалужень кримінальної процесуальної діяльності та є стрижнем для всіх правовідносин, що виникають у сфері кримінального судочинства. Зміст цього принципу розкривається у низці положень Основного закону нашої держави. Наприклад, згідно з ч. 2 ст. 19 Конституції України органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України [1].

Законність кримінальної процесуальної діяльності значною мірою зумовлюється рівнем дотримання відповідних гарантій. Кримінальні процесуальні гарантії законності полягають у сукупності правових засобів, встановлених законодавством, що надають змогу одержати та зберегти інформацію, яка має значення для кримінального провадження, досягти мети й виконати завдання досудового розслідування, захистити та за можливості відновити порушені права й законні інтереси учасників кримінального процесу [2, с. 22–23]. Важливою умовою для забезпечення ухвалення законних і обґрунтованих рішень є регламентація в законі конкретних повноважень посадових осіб. Згідно з ч. 2 ст. 9 КПК України прокурор, керівник органу досудового розслідування, слідчий зобов'язаний всебічно, повно і неупереджено дослідити обставини кримінального провадження, виявити як ті обставини, що викривають, так і ті, що виправдовують підозрюваного, обвинуваченого, а також обставини, що пом'якшують чи обтяжують його покарання, надати їм належну правову оцінку та забезпечити ухвалення законних і неупереджених процесуальних рішень [3].

Особливою гарантією обґрунтованості ухвалення рішень на початковому етапі кримінального провадження є встановлені кримінальним процесуальним законом правила початку досудового розслідування, дотримуватися яких зобов'язані всі органи й посадові особи [4, с. 286]. До особливих кримінальних процесуальних гарантій законності початку досудового розслідування належать такі: 1) здійснення прокурорського нагляду; 2) судовий контроль; 3) відомчий контроль. Характеризуючи діяльність прокурора щодо нагляду за законністю вирішення заяв і повідомлень про злочин, треба зазначити, що він у своїй діяльності керується Конституцією України, КПК України, законами України «Про прокуратуру», «Про оперативно-розшукову діяльність», відповідними відомчими нормативними актами офісу Генеральної прокуратури України. Прокурорський нагляд на першій стадії кримінального судочинства – це діяльність, здійснювана уповноваженими прокурорами шляхом реалізації встановлених законом повноважень з метою забезпечення законності ухвалення, розгляду й вирішення заяв і

повідомлень про злочин [4, с. 307]. Судовий контроль на стадії досудового розслідування – це закріплена в Конституції України та кримінальному процесуальному законодавстві діяльність суду, що реалізується ним у встановленій законом процесуальній формі і спрямована на забезпечення законності дій і рішень органів і посадових осіб, які вирішують заяви та повідомлення про злочини, що вчинені або готуються. Іншою гарантією законності ухвалення рішень є відомчий контроль. Згідно з п. 4 ч. 2 ст. 39 КПК України керівник органу досудового розслідування уповноважений вжити заходів щодо усунення порушень вимог законодавства у випадку їх допущення слідчим [3].

Отже, засада законності означає вимогу точного і неухильного застосування законів органами досудового розслідування, прокуратури, суду, дотримання всіма іншими суб'єктами кримінального провадження, державними і недержавними установами й організаціями, посадовими особами, громадянами приписів Конституції України, законів і інших нормативних актів. Законність у діяльності правоохоронних органів розглядається в двох аспектах. У першому випадку законність означає відновлення порушеного закону, а в другому – сама діяльність вказаних органів має відповідати законним процедурам. Дотримання законності має важливе значення і є об'єктивною закономірністю розвитку кримінального провадження.

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

2. Лук'янчиков С. Д. Методологічні засади інформаційного забезпечення розслідування злочинів : монографія. Київ, 2017.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України*: кодекс від 13.04.2012, редакція від 15.12.2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#n1089>.

4. Татаров О. Ю. Досудове провадження в кримінальному процесі України: теоретико-правові та організаційні засади (за матеріалами МВС) : монограф. Київ ; Донецьк : ТОВ «ВПП «ПРОМІНЬ», 2018.

Альона БУРЦЕВА
студентка ННІ права
та інноваційної освіти
Науковий керівник:
Сергій ІСЛАНКІН
старший викладач кафедри
кримінально-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОКУРОРІВ З ПРОТИДІЇ ПОРУШЕННЯМ ПРАВ ЛЮДИНИ У ПРАВООХОРОННІЙ ТА ПЕНІТЕНЦІАРНІЙ СФЕРАХ

Сфера правоохоронної діяльності та застосування кримінальних покарань завжди була і до цього часу залишається однією з найбільш вразливих у житті громадянського суспільства та державної політики. Це пов'язано з тим, що основний зміст вказаної діяльності є притягнення до відповідальності та застосування примусу і правообмежень до особи, яка вчинила правопорушення.

Саме у цій діяльності ризик порушення прав людини є досить високим. На це постійно звертають увагу представники різних державних і громадських організацій не лише в нашій державі, а й міжнародні інституції.

В умовах інтеграції системи законодавства України до європейських стандартів триває і реформування законодавства, що регулює функціонування правоохоронних та пенітенціарних органів.

Важливим кроком у діяльності прокурорів щодо протидії порушенням прав людини у правоохоронній та пенітенціарній сферах було ухвалення 29.12.2021 року наказу офісу Генерального прокурора «Про організацію діяльності прокурорів з протидії порушенням прав людини у правоохоронній та пенітенціарній сферах» № 400 (далі – наказ № 400) [1].

Вказаний документ було створено з метою належної організації роботи органів прокуратури з протидії порушенням прав людини у правоохоронній та пенітенціарній сферах.